

Egbert Mark Wierda, Hijltje Wierda en Klaas Jan Wijpcke Wierda.

Die zondagavond is Mark Wierda alleen in zijn cel in Leeuwarden. De vorige nacht is hij opgepakt. De 27-jarige theologie-student, binnen de BS Leeuwarden belast met inlichtingen en spionage, schrijft een brief. Het valt hem zwaar, zijn handen zijn geboeid. De Duitsers hebben hem niet ontzien. Hij is gebeukt, geschopt, bijna gewurgd, bijna verdronken in de waterkist. Zijn lichaam is kapot. Maar hij is blijven zwijgen. Zijn kameraden heeft hij niet verraden.

„Ik ben bijna zo ver geweest om ja te zeggen, om van dit afschuwelijke lijden af te komen”, schrijft hij moeizaam. „Ik moet vaak aan onze Heiland denken en het was mij rijk, dat kruis Hem na te mogen dragen. Ik ga vol vertrouwen de toekomst tegemoet. Er zal geen haar van ons hoofd vallen zonder de wil van onze Hemelse Vader, want Hij regeert...Zelfs nu is Hij nog ons lied, ons psalmgezag. Hij zal het maken dat we ons verwonderen moeten.”

Fusillade bij Dronrijp.

De SD uit Leeuwarden fusilleert bij de brug te Dronrijp 13 gevangenen: Johannes Nieuwland, Hendrik Jozef Spoelstra, Douwe Tuinstra, de drie broers Egbert Mark Wierda, Klaas Jan Wijpcke Wierda en Hijltje Wierda, Sijbrandus van Dam, Heinrich Harder, Dirk de Jong, Hendrik Jan de Jong, Ruurd Kooistra, Johannes Marinus Ducaneaux en Oudger van Dijk.

In het archief van Tresoar bevinden zich handgeschreven stukken van de bovengenoemde personen, en ook de uitgetypte versie. Die getypte versie is, op het daarvoor toen beschikbare papier, zeer compact. Zonder lijnen wit zijn lange regels volgeschreven, en elke centimeter van het schaarse papier werd in '45 gebruikt.

Bij het overbrengen in Word heb ik zo getrouw als mogelijk was de oude getikte versie overgenomen, met de soms ouderwetse spelling, met de echte spelfouten, en soms de lange zinnen van die tijd. Een enkele ingreep is gedaan als het voor de hand lag een al te storende vergissing te verhelpen, of een weggelaten los woord toe te voegen.

Daarnaast zij opgemerkt, dat het overtikken geen instemming is met de tot uitdrukking gebrachte zienswijze, gevoelens of levensvisie.

De gebeurtenissen rond de executie van de drie broers Wierda, en de anderen die bij Dronrijp werden doodgeschoten op 11 april 1945, zijn vele jaren, vooral voor betrokkenen als familie, verzetsmensen en dorpelingen, schokkend en moeilijk te verwerken geweest.

De omzetting in Word van de teksten uit het archief van Tresoar maakt het wellicht in de toekomst eenvoudiger, een meer volledige, betrouwbare en voor historici acceptabele weergave van deze droeve geschiedenis te schrijven. Daartoe leveren ook de teksten op de sites van het [Verzetsmuseum](#), [Tresoar](#) en op deze site van spanvis een belangrijke bijdrage, naast eerdere publicaties van Wijbenga, Ypma en anderen.

Mildam, 13 mei 2011 Jenne de Haan.

Eppie Bultsma, organisator van verzet in Friesland.

Mark Wierda.

De familie Wierda kende ik reeds jaren, doch de gebroeders kwam ik zo goed als nooit mee in aanraking. Zij waren een 10 tal jaren jonger dan ik, zoodat ik hen persoonlijk practies niet kende.

Toen kwam Sept.'44. Alle flinke kerels die iets durfden aanpakken, bundelden zich in het algemeen verzet, wat onder leiding van Prins Bernhard zou worden "de Nederlandse Binnenlandsche Strijdkrachten".

Mijn plaats was bij de Provinciale leiding der K.P. en mijn opdracht was, om wegen te vinden de Leeuwarder gevangenis op een bepaald moment te openen. Bij deze voorbereiding ontmoette ik voor het eerst in ons verzetswerk Mark Wierda. Hij was het die geregeld contact onderhield met verschillende gevangenisbewaarders en op die wijze regelmatig op de hoogte bleef wat er zoo al in het Huis van Bewaring gebeurde.

Mark, eenigzins vermoedende mijn werkzaamheden, vraagt mij of ik me in contact wil stellen met 2 prima bewaarders, n.l. v.d. Vegte en Kuipers, die een plan zouden hebben om op eenvoudige wijze het H.v.B. te overvallen. In zijn bijzijn heeft dat onderhoud plaats gehad. De plannen waren erg eenvoudig, doch niet genoeg doorgedacht. In hun wil om te helpen, hadden zij dingen over het hoofd gezien, die toch voor een dergelijke operatie te belangrijk waren. Echter hield ik sindsdien geregeld contact met Mark en de bewaarders. Van Mark ontving ik veel steun bij mijn verdere pogingen.

Begin October werd, door een helaas te vroeg gegeven opdracht om de gevangenis te openen, door een der leiders in de K.P., deze opdracht door Mark op een eenigzins ontactische wijze overgebracht aan een bewaarder, die zijn mond niet kon houden, zoodat de eerste ontijdige poging om een aantal gevangenen te bevrijden, bij voorbaat al mislukte.

Het was in dezen Mark zijn jeugdige overmoed en enthousiasme wat hem parten speelde. Door deze kwestie is mijn contact wat betreft de gevangenis met hem verflauwt. Eenige weken later kwam ik echter weer met Mark in aanraking en toen was het zijn actief optreden waardoor de K.P. de kans kreeg de hand te leggen op een S.D. agent.

Mark had n.l. de opdracht gekregen na te gaan uit welke bron de oranje kaarten afkomstig waren, die illegaal verspreid werden, doch die kennelijk de indruk gaven afkomstig te zijn van een provocateur. In 3 á 4 dagen tijds zag Mark kans de herkomst op te sporen en wat meer beteekende ook de man te vinden die ze in omloop bracht. Hij ontdekte dit op een nacht van Zaterdag op Zondag omstreeks 4 uur.

Hij controleerde de juistheid van de gegevens en om goed 5 uur klauterde hij op mijn onderduikersadres over de schutting en stond voor mijn slaapkamerraam. Nadat ik hem had binnengelaten en het relaas hoorde, begon onze jacht op de S.D. agent Piet Gallyard. De heele Zondag is daaraan gewerkt, 's-middags om 12 uur hadden wij een medewerker van Piet G. in de handen, 's-avonds omstreeks half acht moest Piet G. zelf ondervinden, dat de ondergrondse ook over flinke kerels beschikte en werd hij gearresteerd.

Dit resultaat was mede te danken aan de activiteit van Mark Wierda. In deze heeft hij een prima stukje rechercheurswerk verricht. Door de inschakeling van Mark in de gevechtsgroepen, kwam ik niet meer zoveel met hem in aanraking. Bij de groote kraak op de gevangenis van 8 Dec. is hij in het kader van de medewerking der gevechtsgroepen als

zoodanig nog ingeschakeld geweest, wat precies zijn werk is geweest is mij echter niet bekend.

Sinds Januari 1945 kwam ik steeds meer met Mark in aanraking. In Distr. X, (Leeuwarden) was niemand speciaal belast met de inlichtingendienst op militair gebied. Dit werd aan mij opgedragen, doch mijn drukke werkzaamheden lieten niet toe, dat ik die heele afdeeling nog voormijn rekening nam, waarom ik dan ook aan Epke Wiersma, de commandant, voorstelde om Mark Wierda te belasten.

Dit heeft toen eenige moeilijkheden gegeven met Mark, aangezien hij toen moest veranderen van werk. Als hij in de inlichtingendienst werkzaam zou worden, moest hij zijn sectiecommando neer leggen en dat was voor Mark een zware stap. Hij wilde actief aan den strijd deelnemen. Hij wilde met het wapen in den hand met de jongens er op uit tegen de zoo gehate mof. En in de inlichtingendienst was het werk zooveel anders.

Na veel gepraat en geweeg, heeft hij uiteindelijk op ons advies de beslissing genomen. Hij heeft zijn sectiecommando overgedragen aan iemand anders en werd mijn directe medewerker in de inlichtingendienst, speciaal zou hij het militaire gedeelte voor zijn rekening nemen. Dit was omstreeks maart dat deze samenwerking tot stand kwam.

Toen ontmoette ik Mark dagelijks, verschillende malen was hij 's nachts bij mij en bespraken wij verschillende plannen. Ik heb Mark toen goed leeren kennen en wardeeren. Zijn werklust was enorm, niets was Mark teveel, hij stond altijd voor zijn werk klaar. Zeer enthousiast was hij altijd in alle werk wat hij aanpakte bracht hij in den regel tot een goed einde. Ook was hij mij zeer behulpzaam bij het opsporen van provocateurs en verdachte personen. De rapporten welke van hem binnenkwamen, getuigden altijd van zijn groote wil om alles serieus te behandelen.

Wij hebben prettig samengewerkt, samen een drukke tijd beleefd. Kort voor de bevrijding heeft Mark nog twee mooie opdrachten prima uitgevoerd. Begin April werd door de Districtscommandant de wenschelijkheid uitgesproken om een afwerpterrein te hebben kort bij Leeuwarden. Mark ging er na gezamenlijk overleg op uit en kwam na een dag met volledige gegevens en een teekening terug.

Dit afwerpterrein werd door de commandant wel goedgekeurd, doch het is niet meer naar Engeland doorgegeven aangezien er geen tijd meer voor was. De bevrijding was te kort bij. Op Donderdag 5 April kwam ik in het bezit van een blokje trottiel, dat was een der 72 blokjes die het P.T.T. kantoor in den lucht zouden doen vliegen. Dit wilden wij voorkomen, de oplossing werd gevonden. 72 blokjes volgens het model laten namaken van hout en die op een juist moment omruilen voor de echten. Mark ging er Vrijdag morgen vroeg op uit, verschillende adressen van personen die medewerking moesten verleen kon ik hem opgeven en 's-avonds deelde hij mij reeds mede, dat het wel los zou loopen.

In de vroege morgen van Zaterdag gingen de S.D. weer op het arrestatiepad. Zij hoopten Henk Visser en Kopie Koopmans te arresteren in de St. Jacobsstr. bij "Expresse". Deze vonden zij hier niet doch wel Toon de leider van de Leeuwarden sabotagegroepen. Deze zag kans van de tweede verdieping uit het raam te springen en te ontkomen, doch de S.D. namen den Heer de Jong, de kostbaas, mee en vonden tevens een tasch van Toon met een aantal namen van jongens der Sab.groepen.

Dit werd voor Leeuwarden bijna fataal. Van de 20 adressen welke op deze lijst voorkwamen werden 3 personen gearresteerd, de andere konden wij nog tijdig waarschuwen, doch deze 3 personen wisten teveel en enkelen van hen waren niet in staat alles te verzwijgen. De verhooren duurden de gehele dag en nacht door en verschillende namen van N.B.S.ers werden genoemd. Onze luisterpost die de verhooren geheel kon volgen via onze microfoon installatie, werkte op hoogspanning.

Alle personen konden gewaarschuwd worden. 's-Middags werd door ons zelf het advies gegeven aan alle leden der N.B.S. blijf niet thuis, want het gevaar voor arrestatie is erg groot. Ook Mark werkte mee aan het waarschuwen van personen. Hij was volkomen bekend met het bestaan der L.P. de juiste plaats waar de L.P. was ondergebracht was hem nooit mee gedeeld, alhoewel ik sterk het vermoeden had, dat hij er wel mee op de hoogte was.

's-Avonds om 7 uur bezocht ik Mark nog op zijn huisadres en bespraken wij nog even de moeilijkheden van die dag, die wij grootendeels hadden overwonnen. Tevens deelde Mark mij toen mede, dat hij, ondanks alle narigheden van dien dag zijn opdracht niet had vergeten en zoover was klaar gekomen, dat alle ingredienten voor het namaken van de trottielblokjes besteld waren en dat binnen twee dagen een 75 stuks klaar zouden komen. Hij kon mij toen precies mededeelen wie het zou uitvoeren en hoe de handelwijze zou zijn.

Dit was een prima prestatie van Mark, nu ondanks alle narigheden van dien dag toch nog zoo'n belangrijke opdracht voor elkaar te krijgen. Helaas heeft hij zelf zijn voorbereidend werk niet voltooid gezien, want in die nacht werd hij zelf gearresteerd. Toen ik vlak voor acht uur bij hem vandaan ging, vroeg ik hem nog, "heb je een goed onderkomen voor vannacht?" waarop hij meedeelde, dichtbij een prima adres te hebben, ik deelde hem nog mijn telefoonnummer mede, doch niet het adres waar ik heenging.

Dit prima adres werd zijn ongeluk. Zooals ook hem bekend was, was die dag bij de S. meerdere malen de naam genoemd van "Taco" de Bakker, hier werd ernstig naar gezocht, als woonplaats noemde een der arrestanten een huis tusschen Vliet en Emmakade, maar precies wist hij het niet. Aan de hand van deze gegevens ging de S.D. waarschijnlijk het adresboek nakijken, en vonden het adres van Teake Bakker, Alma Tademastraat. Zoodat zij hier een inval deden, die nacht.

Zij vonden niet Teake Bakker maar wel Mark Wierda op dit adres en hij werd meegenomen. Omstreeks 7 uur 's morgens hoorden wij op de L.P. de namen van Klaas en Mark Wierda noemen. Zelfs een gedeelte van het verhoor van Klaas die ondervraagd werd naar zijn broer Mark konden wij volgen. Wij hoorden de naam van van Dijk noemen van de Inlichtingdienst en begrepen dat het gevaar voor onze L.P. heel groot was.

Die zondag hebben wij een moeilijke dag gehad. Wij hebben lang en breed den moeilijkheden besproken van het Burmaniahuis te bestormen en de daar aanwezige arrestanten te bevrijden. Echter hadden wij dan moeten afzien van onze andere plannen, n.l. het tegemoed gaan van de Canadeeze legers, welke reeds in het Zuiden der Provincie waren aangekomen. Al onze Sabotage groepen uit Leeuwarden en omgeving waren voor dit doel reeds samengetrokken ten Zuiden van Leeuwarden.

Uiteindelijk heeft de Provinciale Sabotage Leider beslist, dat het belang van een snelle opmarsch door Friesland groter was dan het vrijmaken van een 20 tal arrestanten uit het Burmaniahuis, zoodat Zondagmiddag om 4 uur de leider met een kleine kern afreisde naar het

Zuiden, terwijl de Sabotagegroepen 's maandags zouden volgen. Door deze beslissing was het lot van de Arrestanten in het Burmaniahuis praktisch beslist. Wij hebben onze medewerkers overgelaten in de klauwen van de S.D., doch tevens wetend, dat er een God is, die alles bestuurd en hoopende en biddende dat hij alles willen leiden als Hij wist wat voor ons volk het beste was.

Onze L.P. ving geen verhoren van Mark meer op, doch uit het feit dat er die dag en nacht geen arrestaties meer plaats vonden, zelfs geen pogingen daartoe, maakten wij op dat Mark in staat gesteld was om niet te spreken. Zij kenden de methoden, die de heeren van de S.D. toepasten het was ons ook bekend, dat zij in Mark een der menschen van de Inlichtingendienst in handen te hebben, zoodat wij overtuigd waren, dat Mark het niet gemakkelijk zou hebben. Doch God heeft hem gesterkt de martelingen te doorstaan.

Wij kunnen alleen aan God de eer geven dat hij zijn kinderen niet verlaat in de hoogste nood. Veel is er voor Mark gebeden, ook door zijn vrienden van de Inlichtingendienst. Hoog hebben wij hem geacht toen al spoedig bleek, dat hij niets los liet over het bestaan van onze L.P. en andere adressen. Sinds Zondagavond bemerkten wij, dat de S.D. was opgehouden met de verhooren. De oprukkende Canadeezen gaven ook hun te veel andere bezigheden. Onze hoop herleefde eenigzins, mogelijk kon de door ons genomen beslissing ook voor de gevangenen nog zijn voordeel hebben.

's-Maandags had ik een onderhoud met A. de Jong, ook één onzer medewerkers, die de taak van Mark overnam de 72 trotylblokjes nagemaakt te krijgen. Dank zij de voorbereidingen van Mark zag de Jong kans 's-Maandags klaar te hebben het totale aantal namaakblokjes, welke Donderdags aan mij werden afgeleverd.

Vrijdags werden deze namaakblokjes door een P.T.T. ambtenaar verwisseld met de echte en Zaterdagmiddags gaven de Duitschers opdracht aan de bewoners van de Tweebaksmarkt om hun huizen te ontruimen, 's avonds wilden zij het gebouw in de lucht laten vliegen. Zij hebben de lont aangestoken, doch de explosie bleef uit. Ons bedrog hebben zij toen ontdekt en uit kwaadheid hebben zij toen enkele instrumenten met een stuk gaspijp kapot geslagen, doch het gebouw is bewaard gebleven, een voor Friesland zeer belangrijk feit. Helaas heeft Mark het resultaat van zijn werk niet mogen beleven, want hij had reeds onder de wrede hand der moffen zijn leven gegeven.

Toen Dinsdags de opdrachten gegeven werden tot algemeene sabotagedaden in de Provincie, vreesden wij voor het lot van de arrestanten in het Burmaniahuis. En onze vrees werd bewaarheid toen de S.D. te Leeuwarden des anderen morgens aan Groningen vroeg hen voor represaille te mogen nemen. Groningen antwoordde, 2 x 20 personen doodschieten, o.a. te Franeker en Buitenpost.

Direct hebben wij nog maatregelen genomen om deze executie te voorkomen. Zoowel te Franeker als te Buitenpost werden de gevechtsgroepen der N.B.S. samengetrokken om de S.D. aan te vallen en de slachtoffers te bevrijden. Helaas heeft het niet mogen baten, want de S.D. die uit Leeuwarden vertrok in de richting Franeker, zwaaiden bij Dronrijp links van de straatweg af en hebben hun wrede dood voltrokken vlak buiten Dronrijp, zoodat onze N.B.S.-ers geen kans kregen iets te verhinderen. 13 jonge menschen werden het slachtoffer o.a. de drie gebroeders Wierda. Een wrede en harde slag voor de familie en vrienden.

Zij hadden gestreden voor vrijheid en recht en zij hebben gebracht het hoogste offer dat een mensch kan brengen, hun leven. Hun offer zal door hun medestrijders nimmer vergeten worden. Zij vielen, wij bleven strijden, nog slechts enkele dagen en de overwinning was ook voor Leeuwarden een feit geworden.

Zij waren de laatsten die door repressalledaden hun leven lieten. Nog meerdere kameraden hebben in die laatste strijd hun leven ten offer gebracht. Aan hen allen zijn wij een groote dank verschuldigd, want door hun offers hebben wij nu het voorrecht in vrijheid te leven. De executie in Buitenpost is gelukkig niet doorgegaan, aangezien de disorganisatie bij de Duitschers zo groot was, dat zij hiervoor geen auto's ter beschikking hadden, terwijl de snelle opmars der Canadezen hun alleen nog maar de tijd gaf om voor zichzelf een goed heenkomen te zoeken.

Beste Mark, je offer is groot geweest, je familie heeft in jou veel verloren, de slag is zwaar geweest. Doch de kracht die jij ontving van Boven om tot je dood te blijven strijden, niet in eigen kracht, doch alleen vertrouwend op je Hemelschen Vader, die je in alles erkende als je Leidsman en voor wiens wil jij altijd gestreden hebt, die kracht om de slag te dragen zal zeker ook het deel zijn voor allen die je liefhadden.

En je medestrijders die je van nabij gekend hebben, weten, dat jij alles wat je deed, gedaan hebt uit liefde tot je volk en vaderland, niet om zelf geëerd te worden, doch omdat je de gehele strijd gezien hebt als een plicht die je van God was opgelegd. En zoo zal ook ik je blijven gedenken als een getrouwe medestrijder, die alleen datgene deed wat God van hem vroeg. En de zekerheid die je ons zelf vlak voor je dood nog gegeven hebt is voor ons allen een groote troost en rijkdom. Het weten dat jij het reeds bezit, de groote vrijheid bij God in de Hemel, die wij nog niet bezitten, kan ons uiteindelijk alleen nog maar jaloersch doen zijn. Jou strijd was grootsch, jou offer was verheven, jou loon is onze troost.

15 augustus 1945 Eppie Bultsma.

Vereniging Friesland 1940 – 1945 (Documentatiecommissie) Tresoar

143: Verslag van E. Bultsma, ten tijde van de oorlog organisator van het Provinciale verzet in Friesland, betreffende het verzetswerk van Mark Wierda, NBS'er in district X, en voornamelijk belast met inlichtingenwerk.

Een broer van Mark Wierda.

MARK WIERDA, geboren 26/4/1918, gestorven voor het vuurpeloton van de S.D. op 11/4/1945.

De strijd, die Mark Wierda gedurende de bezetting heeft gevoerd tegen de onderdrukking van de nazi was gefundeerd op zijn rotsvast geloof. De overtuiging, dat de nazi-leer de meest verderfelijke satanische en anti-christelijke aanval op ons volk was, heeft hem de kracht gegeven zijn leven in te zetten onder zijn enige Koning Jezus Christus, niet alleen om zich te verdedigen, maar ook om de aanval effectief ter hand te nemen.

De liefde voor zijn vaderland was nauw verbonden met deze strijd voor het recht van Koning Jezus. Tegen de bezetter was dat één front. Het zekere geloof, dat God van hem eiste zijn plicht te doen, het vaste weten, dat de leiding van zijn leven in Gods hand was, dat er geen

haar van zijn hoofd zou vallen zonder de wil van zijn Hemelse Vader, heeft hem de kracht gegeven in volle overgave zijn leven in dienst te stellen van deze heilige strijd, en ook zijn sterven te aanvaarden als een roeping die God hem zond. De gedachte, dat deze strijd totalitair was, richtte zich op alle terrein des levens, deed hem het front kiezen over de gehele breedte van ons geestelijk en stoffelijk leven.

In 1939 werd hij gemobiliseerd als el.techn.stud. te Delft bij de opl. Van genie-off. Reeds vóór de Mei-dagen was zijn keuze bepaald. Gedurende de 5 dagen oorlog heeft hij met doodsverachting zich ingezet in de strijd tegen de parachutisten. Toen hij verraderlijk na de capitulatie gevangen werd genomen heeft hij door een kloekmoedig gedurfde poging zichzelf in vrijheid gesteld, zodat hij aan de onmiddellijke greep ontkwam. De eerste taak was zijn studie te voltooien. Reeds in Delft heeft hij contact gezocht met een ondergrondse organisatie. Velen van zijn vrienden werden gegrepen en stierven in dien tijd voor het vuurpeloton, maar dit gaf meer verdieping en gehalte aan zijn strijd.

Toen in Oct. '41 de maatregelen tegen Joden afkwamen was hij één der vooraanstaande figuren, die de proteststaking der Techn. Hoogeschool inleidden. In zijn studie belemmerd gaf hij zijn krachten aan de grote roeping die voor hem lag. De strijd voor Gods Koninkrijk deed hem de grote stap doen om in 't najaar '41 zijn techn. Studie vaarwel te zeggen en zich te gaan voorbereiden voor de studie voor predikant.

Dit veranderde niets aan de inzet op de andere fronten. Nog steeds – teruggekeerd in Leeuwarden – werkte hij met zijn Delftse vrienden, waaronder prof. Wiersma aan het illegale front. In Leeuwarden was veel werk te doen. Spionage, een hele groep werkte hier. Eén van zijn kennissen, die statenloos was, werd door de D. opgeroepen voor Mil. dienst. Lang heeft hij moeten werken om deze jongen te overtuigen van zijn plicht. Toen wist hij hem weg te werken via Delft. Maar het valse verraad van een z.g. medewerker was de oorzaak, dat hij met velen op 5 juni '42 opgepakt werd en naar Groningen overgebracht. 12 dagen heeft hij in de gevangenis gezeten – waar zijn geloof hem strijdbaar deed zijn.

Na een uitvoerig verhoor is hij na zware beschuldigingen, die hij alle ontkende, weer vrijgelaten. Maar ook die bedreigingen genazen hem niet. Van zijn Delftsche vrienden sneuvelden door wrede beulshanden vele, maar Mark ging verder. In Aug.'42 deed hij Staatsexamen en ging aan de V.U. studeren. Ook daar verloor hij zijn illegale contacten niet. Een grote landelijke organisatie te Zeist, waarin hij een vrij centrale positie had, vroeg veel van zijn krachten. Langen tijd heeft hij hiervoor gewerkt. Ook L.O. – werk had zijn volle aandacht. In de strijd aan de Universiteit tegenover de nazificering was hij vooraan. DE actie tegenover de loyaliteitsverklaring was één van de punten van verzet.

In Mei '43 moest hij de consequenties van het niet “tekenen” aanvaarden. Hij dook onder in Friesland, maar verscheen na enkele weken weer. Hij moest vechten en kon niet passief blijven wachten. Dit was zijn roeping! Het was weer Zeist, dat de aandacht vroeg. Tot in zomer '44, toen hij na een zware inwendige zielestrijd met deze organisatie moest breken, omdat naar zijn diepste overtuiging, deze eenheid geen front was, waarin allen zich schaarden in de strijd voor Koning Jezus.

Het commun. element overheerste hier te sterk. Niet lang daarna begon zijn actie voor de ondergrondse strijdkrachten. Met hart en ziel heeft hij zich hiervoor ingezet. Van de vroege morgen tot de late avond, soms zelfs tot diep in de nacht, werkte hij aan de voltooiing van

deze taak. Van groepslid klom hij over groepscomm. en sectiecomm. op tot hoofd inlichtingen Distr. X.

En niets was hem heerlijker dan des Zondags het woord Gods te bedienen, waar hij al vele malen toe geroepen werd. De schijnbaar vreemde paradox tussen bijbel en verklaringen en de wapenen en granaten, die soms op zijn kamer dooreen lagen, was voor hem het symbool van de strijd op hetzelfde front. De voorlichting van ons volk had zijn volle aandacht. Trouw, de Geus, plaatselijke blaadjes en pamfletten, die hij samen met zijn broers verzorgde; grammofoonplaten, die hij opnam en weer in vertrouwde sfeer afdraaide; het enthousiasme, waarmee hij sprak over de taak, die op ons lag en de bezielende woorden tot zovelen gericht, die in conflicten zaten, toonden dat hij ook hier uit beginseltrouwheid de strijd tegen den nazi-bezetter streed.

Toen na veel zwaar werk het einde van de oorlog naderde – wij denken aan de bevrijding van de 46 uit het H.v.B. te L., de redding v/h telefoonkantoor, de luisterpost en zendinstallaties – en wij mensen meenden dat zijn grote levenstaak nog beginnen zou, nam God hem van ons in zijn Heerlijkheid.

Schijnbaar toevallige omstandigheden dreven hem in de armen der S.D. – Rexisten en tot identificatie van zijn persoon. Het door zware martelingen gebroken lichaam kon nog juichen in God, zijn hulp en sterkte, zelfs nog zijn lied en psalmgezing. Zijn taak was beëindigd, God wist het. Hij mocht een grote taak verrichten, thans juicht hij in Heerlijkheid. Uit genade door het kruis van Christus bleef hij getrouw tot in den dood, zodat hij thans juicht met de kroon der overwinning. Hem zal de tweede dood niet beschadigen.

Van zijn broer.

Vereniging Friesland 1940 – 1945 (Documentatiecommissie) Tresoar

1433: Verslag van een broer van Mark Wierda, over diens verzetswerk te Delft, Leeuwarden en Zeist.

De verloofde van Mark Wierda.

MARK WIERDA. Geb. 26-4-18, door de Duitsers gefusilleerd te Dronrijp op 11-4-45.

Mark Wierda heeft op alle terrein van het leven, gedurende de gehele oorlog zich met alle kracht getracht te verzetten tegen de verkeerde invloeden van de vijand. Dit deed hij, omdat hij wist, dat deze vijand handelde tegen de wil Gods. Daarom heeft hij dit werk opgevat en heeft hij er al die jaren voor gestreden, dag en nacht, niets was hem teveel om het einddoel te bereiken. Het was vaak moeilijk, vaak was hij omringd door vele gevaren, maar hij zette door, want God vroeg 't van hem en Hij zou hem dan ook nooit verlaten.

In één van z'n preken schrijft hij: "Geef Uw kinderen nooit aan dien vijand, want hij doodt ze niet, nee hij eist ze levend op om ze te maken tot volgelingen zijner anti-christelijke doelen. Wanneer ge strijdend afstaat van ongerechtigheid, weet ge Uzelf en uw kinderen liever stervend behouden, dan levend marcheren achter de vaan van dien Satan". We zien hieruit de overtuiging, waarmee hij ook z'n illegale werk deed.

In de oorlogsdagen van Mei '40 heeft hij gevochten in Delft en omstreken tegen de parachutisten. Na de 5e dag probeerde hij naar Overschie te komen om zijn meisje te verrassen, maar viel toen in de handen van den vijand die daar nog zat. Z'n motor werd gevorderd en hijzelf in krijgsgevangenschap genomen.

Met behulp van anderen heeft hij kans gezien zich te metamorphoseren in burgerkleren, zodat hij niet meer bij de militaire gevangenen werd gerekend. Bij een appel van de burgers die in gevangenschap zaten, riep hij "present" op een naam van een ander, die reeds ontvlucht was, waardoor hij nu bij de burgers gerekend werd. Deze werden dezelfde morgen vrijgelaten. Een bewijsje voor de gevorderde motor vroeg hij, waarop hij fl. 100.- heeft gekregen. Eveneens vond hij enige weken later zijn motor weer terug.

Tijdens zijn studiejaren in Delft aan de T.H. was hij zeer actief in het principiële studentenverzet. Hij werkte hier veel samen met wijlen Prof. Wiersma. Tot nog toe weten we over dit werk niet veel bijzonderheden; deze komen nog. Eén keer heeft 't hem zijn vrijheid moeten kosten. Begin Juni '42 was hij in L. voor huis z'n fiets aan 't repareren, toen een S.D.-auto stopte en ze hem vroegen naar Mark Wierda. Hij ging naar binnen en zei: "Moeder, 't is om mij". Rustig ging hij mee. Eén nacht bracht hij door in Leeuwarden in het H.v.B., daarna werd hij naar Groningen doorgebracht.

Een streng verhoor maakte hij mee, maar werd niet mishandeld. Hij ontkende alles, hoewel de S.D. alles van hem wist. Zeer ver boven zijn verwachtingen werd hij vrijgelaten na 12 dagen. In 't Scholtenshuis moest hij zich nog afmelden. Hier scholden ze hem uit, en zeiden: "De volgende keer gaat je kop eraf.". In de cel is hij velen tot steun geweest door zijn onwankelbaar vertrouwen op God. Velen, waarmee hij nu nog steeds correspondentie onderhoudt. Na de sluiting der T.H. is hij naar Leeuwarden vertrokken.

In deze tijd heeft hij veel samengewerkt met enkele personen in Zeist, o.a. Huib van Seventer en een zekere Wim uit de Platolaan. Toen was zijn werk meer op het terrein van hulp aan onderduikers, bonkaarten e.d. Voorjaar '44 is hij hieruit getreden omdat zijn principiële gevoelens niet met de hunne overeenkwamen. Zij hadden een meer communistische inslag.. Dit heeft hem zeer veel strijd gekost. Van de tijd dat hij in A'dam gestudeerd heeft is ons niet veel bekend. Ook hiervan zullen we binnenkort meer te weten komen.

In Leeuwarden was hij steeds erg actief en ongeveer Sept. '44 werd hij ingedeeld bij de N.B.S. Van zijn werkzaamheden hierbij weten wij persoonlijk niet veel, wel dat hij opgeklommen is van groepslid tot groepscomm., daarna tot sectiecomm., toen tot hoofd der Inlichtingendienst Distr. X. Hij had 't in dezen tijd ontzettend druk, werkte vaak tot laat in den nacht en was 's morgens weer vroeg op. Soms liep hij dan tot 11 uur in pyama en kamerjas rond zonder gegeten te hebben, omdat de bel niet stil stond, vanwege de mensen die hem spreken moesten.

Zelf kwam hij er nooit toe iets te vertellen, maar uit nieuwsgierigheid vroeg ik hem wel es.

Eén staaltje vertelde hij van een fietsenvordering bij een N.S.B.-boer. Mark ging met twee van z'n sectieleiden naar een boer om 3 nieuwe damesfietsen te vorderen. Bij de boerderij gekomen vond hij nergens de boer. Hij zag wel de fietsen, haalde ze weg en gaf ze over aan de andere jongens, die er vast mee weggingen. Eerst was Mark van plan zomaar te vertrekken, doch hij wilde ook weer eerlijk blijven en ging terug. Zocht alles af om den boer, totdat hij

hem vond en zei: Uit nam van de ondergrondse beweging heb ik 3 fietsen van U gevorderd en meegenomen. Hierbij overhandig ik u fl. 100,- als vergoeding. Dag meneer.”

Dit was waarschijnlijk slechts een heel klein onderdeel van het grote werk, dat hij dagelijks verrichtte, anders had hij zoiets nooit verteld.

De laatste maanden was zijn jongste broer Hiele hem ook zeer behulpzaam bij 't verwerven van inlichtingen. Hij heeft veel voor hem gedaan. Door de bijzondere zwijgzaamheid van Hiele weten we hier niet veel van, maar wel, dat hij de ligging van mijnevelden en bruggen enz. opnam.

Eens, toen Mark een kleine hoeveelheid munitie per fiets moest vervoeren achterop in een kist, werd hij bij een razzia op de Nieuwstad gecontroleerd. Met kloppend hart, maar uiterlijk met een ijskoud gezicht, toonde hij z'n valse papieren. Ze liepen er alwéér in en hij kon veilig zijn reis voortzetten.

Zulke dingen heft hij waarschijnlijk veel vaker meegemaakt, alleen weten wij die niet en zullen ze ook nooit meer te weten komen, omdat met 't einde van de oorlog ook 't einde van zijn zware, maar ook zo mooie levenstaak kwam.

Dat mag ons tot troost zijn, dat hij al dit werk uit vaste overtuiging deed. Vaak genoeg heeft hij het risico van z'n gevaarlijke werk onder ogen gezien. Hiervan getuigt hij in één zijner preken zo mooi:

“Wanneer het einde komen zal, weten we niet. Wel weten we, dat er géén schot meer vallen zal zonder Zijn wil! Die Hem vertrouwend volgt krijgt moed en kan 't zingen:

"Ik weet aan Wien ik mij betrouwe,

Al wisselen ook dag en nacht.

Ik ken de Rots waarop ik bouwe,

Hij feilt niet, die Uw heil verwacht.

Eens aan de avond van mijn leven,

Breng ik van zorg en strijden moe,

Voor elken dag mij hier gegeven,

U hoger reiner loflied toe.”

Van zijn verloofde.

Vereniging Friesland 1940 – 1945 (Documentatiecommissie) Tresoar.

1434: Verslag van de verloofde van Mark Wierda over diens verzetswerk.

Tekst van een necrologie betreffende Mark Wierda.

Bron: Almanak ter gelegenheid van het XVe lustrum der oratorische vereniging AREIOPAGOS, waarin opgenomen een kopie van Nr, 23 van het in oktober 1945 verschenen periodiek: "P.O.N.S., Orgaan v. d. de reünisten-organisatie en het dispuut AREIOPAGOS",

EGBERT MARK WIERDA.

Hoe gaarne hadden we in onze eerste naoorlogse nummers van P.O.N.S. de loftrompet gestoken over de bevrijding van ons vaderland uit de tirannie van de Duitse overheersing en meer speciaal wat dat voor ons betekende. Lang heeft het n.l. geleken, of ons Dispuut ongevarend uit deze oorlog zou komen; weliswaar waren verschillende van onze leden nog ondergedoken of in gevangenschap, maar toen de capitulatie afkwam, kwamen er al gauw goede berichten.

Totdat we dat ontzettende hoorden – wat we eigenlijk niet meer verwacht hadden – wat zich in Friesland met één der onzen heeft afgespeeld. Eén die niet meer in ons midden zal terugkeren: Egbert Mark Wierda. Aan hem zij dan ook dit hoofdartikel gewijd.

Wij herinneren ons zijn entree in Areopagus in de groentijd van '42. Daar hij al enige tijd in Delft had gestudeerd, kwam hij, na zijn inschrijving aan de V.U., op voet van gelijkheid met ons kennis maken. Anderen zaten plichtmatig de voor het bezoek gestelde tijd uit, zich met dezen of genen onderhoudend. Mark deed het anders. Hij kwam in een hurry binnen, maakte even kennis en zei na vijf minuten: "Lui, neem me niet kwalijk, ik heb haast. Tot kijk!" En verdwenen was hij weer. In dezelfde geest waren ook zijn briefjes, die ik van tijd tot tijd van hem ontving. Kort, zakelijk, op een klein velletje.

Maar wie hem leerde kennen wist al gauw, wat je aan hem had, een ronde Fries, een trouwe vriend, iemand met een gaaf karakter.

Zo was hij ook in het verzetswerk, dat hij vier jaar met hart en ziel, onverschrokken en moedig deed. Niets was hem te veel; had je iets nodig, even een briefje naar Leeuwarden en Wierda kon je in negen van de tien gevallen wel helpen. Hij reisde voortdurend op en neer, vaak met zeer bezwarend materiaal bij zich.

Zijn handigheid was groot en een flinke steun had hij aan zijn vroegere technische studie. Eens vroeg hij met in de pauze van een vergadering in Amsterdam hem even een kamertje met een stopcontact te wijzen. Een shagdoos kwam voor de dag, waarin hij een miniatuur-radio gebouwd had. "Je moet toch ook onderweg de berichten kunnen horen!" Zo ging hij ook vaak in zijn woonplaats rond met een koffergrammofoon, waarin b.v. een eigen opname van de laatste radiotoespraak van H.M. de Koningin.

Door zijn drukke werk verloor hij zijn goede humeur niet of ging hij gewichtig doen, zoals vele anderen. Hij deed het als zijn plicht, zonder ophef. Op zijn tochten zocht hij verschillende onderduikers uit zijn Dispuut op en verraste dikwijls door een kleine attentie.

Zijn bedoeling was theologie te gaan studeren, maar veel tijd heeft hij daar niet voor gehad. Voorlopig ging zijn sabotagewerk nog vóór. Lang heeft hij daarbij geluk gehad; altijd als er gevaar dreigde, ontsnapte hij er nog aan, hoe dicht het ook bij was. Tot hij tenslotte toch in de handen van de Gestapo viel. Na een verhoor, kracht bijgezet door een duivelse marteling, werd hij naar Dronrijp gebracht, om daar te sterven als een man. Zijn geloof was ongeschokt, zijn overgave volkomen.

In zijn laatste brief getuigt hij: “Hij zal het maken, dat g’uwerwond’ren moet!”

Korte tijd is Mark maar lid van ons Dispuut geweest, maar hij was een lid, waar we trots op kunnen zijn, wiens voorbeeld ons moet inspireren. Nog voor zijn eigenlijke studie heeft de Heer hem afgelost.

Zijn werk was af in Gods ogen. Zo heeft Hij de vijandelijke kogel willen gebruiken om hem op te nemen in zijn eeuwig Koninkrijk.

Laten wij hem niet vergeten en trooste de Heer zijn ouders en verloofde.

G. MEYSTER.

Het dispuut “AREIOPAGOS” (1923-heden), was destijds nauw verbonden met de Vrije Universiteit.

G. Meyster - in zijn latere leven predikant - werd in 1940 lid van het dispuut te Amsterdam.

Dronrijp: Gedenkplaat Egbert Mark Wierda.

Dronrijp: Monument bij de brug.

Zestig jaar later kunnen de archieven van de familie Wierda bij Tresoar worden ingekeken. Het archief van de ouders van de gebroeders was al enkele decennia in het bezit van het

toenmalige Ryksargyf. Vlak voor de fusie tot Tresoar kwam daar het archief van de enig overlevende broer Gerben (overleden in 1966) bij. De stukken zijn inmiddels beschreven en geordend.

Het bevat uiteraard veel informatie over de moord op en herdenking van de drie broers en over de verschillende verzetsactiviteiten die ze hebben gepleegd. Ook het archief van hun ouders Jan Wierda en Gerbina Ynzonides bevat belangwekkend materiaal betreffende de oorlogsperiode, zoals een serie vanuit de gevangenis geschreven briefjes van Nico Frijda en George Puchinger in de herfst en winter van 1944-1945. Maar het bevat ook correspondentie, dagboeken, foto's enz. vanaf het begin van de 20ste eeuw. De stukken kunnen bij Tresoar tijdens openingstijden op de studiezaal worden aangevraagd.

- Heeft u de familie Wierda gekend? [Klik dan hier](#). Wellicht kunt u de beschrijvingen van foto's in het archief aanvullen.
- Heeft u nog herinneringen aan de familie Wierda en wilt u die wel bekend maken? [Klik dan hier](#). U kunt daar ook herinneringen van anderen lezen.

Verzorgd door [Tresoar](#), Leeuwarden